

Literatūra

RAŠTIJA
MENAS
MOKSLAS

NR. 221

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

IX METAI

VYTAUTAS KAVOLIS

GYVASIS KUDIRKA

Varšuvoje bestudijuodamas, Kudirka išgyvena dramatišką lūžį. Šis "patogus, gražus jaunikaitis," kurį kun. T. Žilinskas prisimena *tiktai* kaip "stovintį prie piupitro su smuiku rankoje; arba, štai, pabaigusį griežti ir linksmai šnekučiuojantį su draugais," gauna į rankas pirmąjį "Aušros" numerį — ir jam prabyla Lietuva: "O tu, paklydėli, kur iki šiol buvai?" Žodžiai, kuriais Kudirka aprašo šį visam Lietuvos atgimimui reikšmingą momentą, skamba klasiškai, lyg kokio jautraus ir kilniaširdžio romėno atsivertimas į krikščionybę: "pasidarė taip graudu, kad apsikniaubęs ant stalo apsiverkiau. Gaila man buvo tų valandų, kurios nesugražintinai buvo išbrauktos iš mano, lietuvių, gyvenimo, ir gėda, kad taip ilgai buvau apgailėtinas pagėdėlis. Paskui pripildė mano krūtinę ramį, smagi šiluma, ir, rodos, naujų pajėgų pradėjo rasti... Rodos, užaugau išsyk, ir tas pasaulis man per ankštas. Pasijutau esąs didis, galingas, pasijutau lietuvis esąs..."

Itikėjęs Lietuvą (pats jisai kur kas kukliau prisipažįsta: "susiziedavau su Lietuvos literatūra, ir iki šiai dienai savo sužadėtinės neapleidžiu"), Kudirka grįžta į Šakių klebono nekūrenamą daržinę — svetimtaučių miestiečių boikotas uždaro jam namų savininkų duris. Žmogus, rodos, tas pats, tie patys elementai — bet jų sąranga juntamai nauja, tarytum perdegusi per asmens gelmes sukrėtusio atsivertimo liepsną. Pro senąją išorę — šiltą, nuoširdų lietuvišką veidą — dabar prasimuša nauja galia; ji nutvieks lietuvių tautinio atgimimo gadynę kibirkščiuojančiomis kaskadomis minties, valios ir sąmojaus žygių. Tikėjimo neužslėgs nei skurdas, nei džiova, nei žandarai. Jis sužėrės kituose ir juose liks amžinai gyvas.

Prisimena iš anų dienų Z. Kraučiuonienė: "Pasirodė man jisai koku kunigaikščiu... Didelės, protingos akys traukė prie savęs savo gilumu. Tankūs, šviesūs plaukai gulė ant gražaus jo veido. Gailėjosi, negalįs priimti mus pas save dėl šalčio jo gyvenime — klėtyje. Skundėsi nuolat nuo šalčio drebas. — Smagiai bėgo laikas jo draugijoje. Maloni išvaizda, protas kiekvieną patraukdavo prie jo."

Gabrielius Landsbergis Žemkalnis "1892 m., bėieškodamas vienminčių, apsilanko Petro Leono vestuvėse, prie Griškabūdžio. Ši kelionė padariusi jam nepaprastą įspūdį. Pirmiausia, visur kalbėta tik lietuviškai... Žemkalniui tai buvęs didelis siurprizas — juk kitiems Nemunas buvo lyg Atlanto vandenynas, už kurio (Suvalkijoje, vk.) buvusi kažkokia Amerika, apie kurią jie jokio supratimo neturėjo. Iš antros pusės, ir suvalkiečiams užnemuniečiai mažai tesiskyrė nuo gudų — artimesnieji težinoję, kad ir ten lietuvių gyvenama. Todėl visai suprantamas nepasitikėjimas vienu antrais ir pas Leonus, kurio nė vaishingi šeiminkai negalėję išsklaidyt — tokį jau buvo laikai. Tą nepasitikėjimą išsklaidęs Vincas Kudirka, visų nepaprastai entuziastiškai sutiktas, su visais atvirai, nuoširdžiai elgesis. 'Vikriai, linksmai salėn įėjo vyras jaunas, tėvas, malonaus veido, žvitrų akių'... — iš karto priėjęs prie Žemkalnio, ar abu pasibučiavę, nors anksčiau niekad nebuvo matęsi. — Žemkalnį tepažinęs iš

A. BARAUSKAS — baržos

MANFRED KYBER

ATVIRAME LAUKE

Atvirame lauke gulėjo baltas, šaltas sniegas. Jame kiškių šeima ieškojo sau maisto. Letenos šalo. Buvo sunkus kelias, vėjas švilpė tarpe plaukų. Aplinkuma buvo liūdna. Jiems reikėjo nukapstyti gilų sniegą, kad kiek maisto sau susirastų. Kapstant sniegą letenos greitai susižeisdavo, jas nuolat reikėjo laižyti. Kiškienės šlaunis buvo peršauta ir ji kentė didelį skausmą. Jos jėgos buvo išsisėmusios, sunkiai vilkosi per gilų sniegą.

— Taip prispaustiems gyventi yra tikrai

'Varpo' str. 'Tas visuomenės numylėtinis sujungė visus mus krūvon, pasijutome visyt vienos lietuvių šeimynos sąnariais. Tokia tat buvo to žmogaus intekmė, į draugiją. Ir tą valandą aš lyg įsirašiau jau į tautos darbininkus.' (Darbai ir dienos, V, 33-34).

Anot Tumo-Vaižganto, Kudirka "mums buvo pirmutinis šviesos ir susipratimo šaltinis, *primus movens* į kultūros darbą ir lautos organizavimą. Už Vinco Kudirkos, kol jis buvo gyvas, nebesimatė nė buvusiųjų aušrininkų; lyg jie, pavaidinę savo roles, tyčia būtų pasišalinę prieš jį iš kelio. Basanavičius, šliupas virto lyg jo satelitais, o ne jis jų."

Kudirka "kalba lėtai, bet rimtai, kai kada aštriai pasijuokdamas. Noroms nenoroms reik sutikti, kad gražiau pasakyti negalima," prisimena suomių mokslininkė Maila Mikkola.

Milžino paunksmėj pamažu atgimsta lietuvių tauta. Bet patsai Kudirka jau pailsęs. "Kosulys veik be paliovos drasko jo krūtinę. Gydėm jį, kuo galėjom. Gulėjo jisai erdviam kambaryje, pilnam pušaičių, jo lova taipgi buvo pašaitėm apstatyta. Pyko dėl to ir sakė: 'Kam jūs mane, dar gyvą, kaip numirėlį papuošėte.' Tuo metu jis jau buvo labai susirgęs: gerai žinojo..., kad nėra jau jam pagalbos, žinojo, kad netrukus turės mirtį. O gyventi norėjo, nes matė, kiek dar turi atlikti labai tėvynės, tautos, nūgrimzdusios tamsybės ir varguose." (Z. Kraučiuonienė).

"Kiek kartų teko man," prisimena Dr. J. Staugaitis, "apsilankyti pas V. Kudirką, visados didžiai susigraudavau V. Kudirkos išvaizda: ankštam kambary, lėvoje guli sudžiūvęs kaip šešėlis žmogus, stiprios, milžiniškos dvasios, ir vis rašo ir rašo."

Su šitokiu Kudirka mes-atsisveikinome 1899 m. lapkričio 19 d., ir su juo mūsų mintyse ir kasdieniame žingsnyje gruodžio 31 d. švenčiame jo 95 metų gimimo sukaktį.

varginga, — skundėsi ji, — kaip gi bus pavasarį, su sergančia koja negalėsiu vaikų laukti.

Kiškis ramino savo pačiutę:

— Viskas pasitaisys, — kalbėjo jis, laizdamas jos ausis raminančiai. — Tau tik reikia prie šaltinio pasigydyti, juk jo vanduo labai kalkėtas. Ten jau daug kas išsigydė.

— Ak tos baisios medžioklės! — Pasipturtė ji baimingai. — Nors jie iš karto mus nužudytų. Matyti, medžioti gali kiekvienas ir nemokantis, dėl to ir sužeidžia. Matyti, tie žmonės visuomet alkani, jie nuolat kitus persekioja.

— Senovėje kitaip buvo. Žmonės prieš laukinius gyvulius išstisus karus turėdavo, — pasakojo kiškis. — Dabar jiems nėra daugiau tokių pavojų, tai daro jie tik savo malonumui. Gera, kad tik ne visi žmonės tai nori daryti.

— Žudyti — juk nėra malonumas! — pasibaisėjo kiškienė. — Vilkai juk drasko tik alkio verčiami, o ne savo malonumui.

— Bet jie juk nėra vilkai, kaip jie save vadina — jie yra žmonės.

— Jie savo nusikaltėlio akimis žiūrėdami į gamtą, mėgsta ją tik naikinti. Tai jų pasitenkinimas nuovargyje. Bet nenusimink, tu greit išsigydysi. Tas šaltinis yra garsi gydykla.

— Tai kažkas nesuprantama, — sako kiškienė, užvalgydama sausų lapų.

— Spėju, kad žmonių pasaulyje yra dar daug kitokių nesuprantamų dalykų, — tęsė kiškis toliau. — Girdėjau, jie pirmiau prisijaukina gyvulius, o paskui juos nužudo. Tai yra niekšingiausias jų darbas!

— Tai skamba viduramžiškai, mes juk gyvename naujus laikus! — sušuko sujauđintą kiškienė. — Istoriniai žmonės yra labai išlavinti. Mes, kiškiai, turime labai liūdną praeitį, mes savo istoriją rūpestingai turime perduoti iš kartos į kartą.

— Dabar mums yra vis dar viduramžiški laikai, — sako prislėgtas kiškis, — bet ateis ir nauji laikai. Jau kyla nauja dvasia, toji nustelbs praeitį. Kiškiai neturi stiprių ginklų, bet gamta jiems suteiks jėgos, kad jie apsiginti galėtų. Miškuose kalbama, kad kiškiai bus labai stiprūs, tai aš jau girdėjau ir atvirame lauke.

— Žinoma, dabar pats tam laikas, — nu-džiugo kiškienė, — bet vistiek aš turiu dabar gydytis.

Dangumi skrido su plėšrieji krankliai.

— Ei, — sako kranklys savo žmonai, — apačioje matau sužeistą kiškį, mes jį suėsimė. Aš jau alkanas. Žiūrėk, antrasis sveikas, jis nuo mūsų paspruks.

Kulipkos greitumu kiškiai buvo užpulti. Kiškis vikriai įlindo į krūmus. Kiškienė, būdama sužeista, nesuskubo pasprukti — ji tapo puolančiųjų auka. Ji išskėtusi kojas įsikasė į sniegą, kuris nusidažė garuojančiu krauju.

— Dabar mano žmona išgelbėta, — nu-džiugo kiškis, — tai, be abejo, yra toji stipri dvasia, kuri mus gelbsti.

Tačiau jokios stiprios dvasios nebuvo. Kai kiškienė pasirengė tankmėn nušliaužti, tuoj krito kitas smūgis į galvą. Kūnas suglebo, akys apsitraukė drumzliną plėvę ir užgeso.

Užsnigtame krūme sėdėjo nuo šalčio virpėdamas žvėrelis. Aukštu dangumi skrido paukščiai. Kraujo pėdsakai liudijo įvykusį liūdną silpnų žvėrelių galą.

Sulietuvino Mykolis

SAVOJO KRAUJO ŠAUKSMAS

(Autoriui leidus, persispausdiname iš apysakaičių ir vaizdelių ELDORADO rinkinio, išleisto BENDRIJOS leidyklos Hannover, Vokietijoje. — Red.)

(Tęsinys)

— Parašyk tamsta, kad aš noriu atsilipti į jo paieškojimą ir noriu tikrai sužinoti, ar jis yra tas pats. Tegul plačiau apie save pasisako, apie savo motiną, apie mūsų gimines. Tegul atsiunčia savo pikčėrį ir popierius, iš kurių aš matyčiau, kad tikrai jį saisi yra Petras Seibutis, mano sesers Agnieškos sūnus. Tegul man rašo ir vadina mane Mary Key. Parašyk, kad aš jau nebesu nei Marija Narutis nei Mary Tarvydas.

— Daugiau nieko?

— Gal nieko... Parašysma kitą kartą, kai atrašys.

Gavusi atsakymą jau tiesiog kreipėsi į jaunąjį Baužą:

— Kad pradėjai, broliuk, tai dabar vesk iki galo. Aš jau tau kartu atsilyginsiu.

— Nereikia taip smulkintis, misiz Key. Čia tik maloni paslauga žmogui reikale. Jokio darbo nei vargo aš čia nematau. Kada tik reikės, prašau ateiti be jokio varžymosi. Aš su džiaugsmu padėsiu.

Pradėjo skaityti: "Brangioji teta!"

Kej tuojau susiraukė ir krustelėjo galva:

— Kaip jis vadina mane — teta? Kodėl gi ne tetula ar ciocia?

— Nežinau. Kaip parašyta, taip ir skaitau.

— Argi jau jis nebe dzūkas būtų? Kas jį taip perdirbo?

— Galima toliau?

— Na gerai... pirmasis nepasitenkinimas nebuvo dar praėjęs.

"Kaip aš nudžiugau gavęs tavo laišką. Jaučiu, kad atradau antrąją motiną. Mano mama pasiliko Lietuvoj. Kaip aš norėjau, kad vyktų drauge, bet ji griežtai atsisakė. Palaimino tik mane, davė šventos Agotos duonos gabaliuką, savo žemės žiupsnelį ir pasakė: Ką aš besitrunkysiu sena būdama. Gal Viešpats Dievas apsaugos mane ir čionai. Tavo gyvybė yra svarbesnė, todėl važiuok ir tegul tave Gailestingas Dievas saugo. Šitą duoną ir žemę tebesaugau dabar kaip švenčiausią relikviją."

— O, tai jis doras vaikas! Aš taip ir maniau. Žinai tamsta, visi mūsų giminės labai dori, teisingi ir geri žmonės, — pulsavo kitos mintys ir jausmai.

Baužai pasirodė nepatogu nieko nepasakyti ir nepritarti. Jis parėmė:

— Labai malonu! Visi lietuviai tik tokie ir turi būti!

"Aš čia esu visiškai vienas. Dabar man dvidešimt aštuoneri metai. Turėjau brolių Juozą, bet tasai žuvo kaip partizanas, vydamas bolševikus iš Lietuvos."

"Klausiu teta apie gimines. Aš jų nė vieno nepažinau. Savo tėvelį atsimečiau tik iš mamos pasakojimo. Visai mažas buvau, kai jį pritrenkė miške medžiuis kertant. Mama labai sunkiai ir vargingai gyveno. Po tėvelio mirties ji persikėlė dirbti Alytaus ligoninėj. Mane su broliu atidavė į Kūdikėlio Jėzaus prieglaudą Kaune. Ten aš užaugau ir mokslus išėjau. Buvau gabus mokytis, todėl geri žmonės rėmė. Galėjau kuniugu būti, bet pirmoji bolševikų okupacija sutrukdė. Po to mokiausi universitete, medicinos fakultete. Čia vėl bolševikai suardė mano gyvenimą."

"Brangioji teta, aš žinau, kad tu turi būti tokia pat gera ir jautri, kaip mano mama. O ji buvo man labai gera, nors neturtinga. Todėl galėtum pykti arba prikaišioti man, kodėl taip vėlai pasigedau tavęs, kodėl iš Vokietijos nieko nerašiau, nes turėjau tavo adresą. Skačiau paskutinį laišką

GĖLĖS I ŠIENO

Aš surinisiu aliai vieną
Visus pievų žiedelius
Iš nupjauto rytą šieno
Ir svirnelio kampelius
Jų galvutėms išdabinsiu.
O kai grįš jis iš lankos
Ir prie kiemo apsistos,
Aš jį tyliai prakalbinsiu.
Ir svirnelin pavadinsiu
Atsikvėpti nuo kaitros...

O dėl to, kad sužinočia,
Ar jis myli kiek mane,
Kai paklaus manęs, dėl ko čia
Tie žiedeliai balzganai.
Taip pat žydi, kaip lankoje,
Ir taip kvepia, kaip šilė,—
Nesakyčiau, kad dėl jo jie,
Tik užminsiu, kad atjoja
Man bernužis iš toli...
Ir žiūrėsiu tylumoje
Jo veidą, į akis,
Kol man jos tik pasakys,
Ką jis mąsto, ką dūmoja
Apie tą, kuris atjoja...

Jeigu veidas, greit nubalęs,
Staiga rausti vėl pradės,
Jeigu lūpos lyg gėlėlės
Nejučiomis sudrebės
Ir be vilties nusimines
Jis nuleis žemyn akis
Ir "sudie" man pasakys,—

Oi, tada aš prie krūtinės
Jį priglausiu taip tvirtai,
Faip meiliai jam pasakysiu,
Kad jis vienas man tiktai
Ir širdyje, ir mintyse;
Kad žiedeliai tie iš šieno
Anksti rytą sulig diena
Rūpestingai atrasti
Ir svirnelin dėl jo vieno,
Dėl meilužio sunešti...

Bet... Jei jis nenusimintų
Ir juokais tik paverstų
Mano žodžių tiesią mintį,—

Oi, tada jau nuraminti
Nieks manęs nebistengtų,
Nieks tada nesužinotų,
Kam tos gėlės iš lankos
Čia tarp sienų samanotų,
Lyg lankoj dailiai marguotų,
Niekas, niekas niekadės...

ką Lietuvoj, kuris buvo su pinigais. Mama labai džiaugėsi, bet dolerius gavome jau pakeistus rubliais. Daugiau visos žinios nutrūko. Mes kelis laiškus rašėme, bet nieko nebegavome. O iš Vokietijos nenorėjau tavę varginti ir rūpesčių sudaryti. Man labai nemalonu buvo matyti, kai daugelis mūsiškių reikia ar nereikia apsunkindavo savo gimines Amerikoje. Mano kitoks būdas. Aš jau nuo mažens pripratau savarakiškai gyventi ir tvarkytis. To pat nusi-statymo laikiausi, o į Ameriką vistiek tikėjau patekti. Padėjo man NCWC organizacija. Jos pastangomis patekau į Manhattan miestą, Nevada valstybėj. Čia dirbu Hospital St. Vincent Ferrer. Visas užlaikymas ir 100 dol. per mėnesį. Darbas sunkokas, bet dėl to nesiskundžiu. Daug liūdniau, kad per keturis mėnesius nė vieno lietuvio čia nesutikau.

— Jau keturi mėnesiai, — sušuko teta.

Nusistebėjo ir Bauža:

— Tikrai nieko ligi šiol nebuvo parašęs?

— Čia viskas, ką dabar skaitai.

— Išties keistas žmogus. Čia jau gal tikrai dzūkiška ištvermė ar užsispyrimas.

Prie laiško buvo pridėta gimimo metrika, D. P. stovyklos išduotas pažymėjimas ir kelios foto nuotraukos. Bauža viską perskaitė ir neiškentė nepareiškęs savo nuomonės:

— Aš manau, kad tamsta dabar jau neabejoji, jog čia tas pats. Apie kokią nors apgavystę negalėtų būti nė kalbos.

— Aš tai iš karto tikra buvau, bet čia kiti mane suglumino. Ar turėtum dabar laiko? Čia pat norėčia ir atsakyti.

— Gerai.

— Taigi rašyk:

"Mielas sūnau! Aš visai tikra esu, kad tu tas pats mano sesers Agnieškos sūnus. Nors savo gyvenimu nesiskundi, bet aš noriu turėti tave prie savęs. Todėl viską ten mesk ir važiuok kaip greičiau pas mane. Gal neturi pinigų kelioinei, gal ten atsilyginti kur nors reikia už tavo atvežimą, tuojau parašyk. Kiek reikės, viską apmokėsiu. Tik žiūrėk, prieš važiuodamas tikrai parašyk, kad galėčia tave pasitikti. Jeigu ne, tai pasiimk stotyje..."

— Kaip jūs vadinat šitą tėksi arba kėb?

— Nagi taksi.

— Tai taip ir parašyk. Dar pridėk, kad gerai susidėtų visus savo popierius ir saugotų, ba bus reikalingi. Dabar užteks.

Key jau turėjo savo bute naują rūpestį ir darbą. Malonų darbą, nes sukinėjosi po kambarius ir niūniavo. Nenusimanydavo, savaime, gal net negirdėdama niūniavo. Labai seniai savo dainos garsai ir žodžiai nebuvo išsiveržę iš jos krūtinės. Dabar ji ruošė savo Petru kambarį. Tasai kambarys, kaip visai nereikalingas ir nenaudojamas, buvo paverstas senų daiktų sandėliu, kurių begyvenant ilgainiui prisirenka. Vis žmogus taupo, gailisi išmesti, gal dar kada nors prireiks. Dabar vieni tų daiktų ėjo į beizmentą, o kiti stačiai į garbičių. Ta proga buvo padaryta rimta revizija visam bute ir pajaustas gerokas palengvėjimas, apsivalymas.

Key atsidėjusi tvarkė, o josios vyras niūriai tylomis sekė. Vieną kartą nebeiškentė:

— Vadinasi, rimtai lauki savo Petro?

— Kaip gi!

— Aš tai nekviesčiau jo.

— Na žinoma, kad jis tau nerūpi, gal net nepakenčiamas!

— Vis tu užšoki. Aš norėjau tau pasakyti, jei jis ten nesiskundžia, kam trukdyti žmogus. Apsilankyti galėtų, bet ar verta visiškai perkelti? Ne ką geresnio ir čia gaus?

— Kaip tai?

— Aš galvoju apie darbus. Dabar ir čia pablogėjo...

— Nedirba tavo vaikai juodukų darbo, nedirbs ir jis!

— Bet mano vaikai amerikėnai.

— O kas jis bus — meksikietis? Ir jis galės būti toks pats, o gal dar aukštesnis.

— Manai jį mokinti?

— Na žinoma! Toks gabus vyras — nusikaltimas būtų apleisti. Pamanyk: pats ligi dakfaro pradžios prasimušė. Tegul dabar baigia.

— Štai kokie tavo sumanymai!

— Taip ir bus! Tegu tik atvažiuoja. Mat, Casey, veddamas mane tu pardavei savo namus ir visus pinigus, išdalinau savo vaikams. Į šitą namą nė cento neatnešei. Ir aš tau nieko nesakiau.

— Kam tu nuolat užkliūvi už mano vaikų? Aš tau ne kartą esu sakęs: palik juos ramybėj. Jie tavęs neliečia, nekliudyk tu ir jų.

— Tad ir tu nekliudyk man. Kaip aš noriu, taip ir padarysiu su Petru.

— Bet juk aš irgi čia esu!

— Tu? — labai abejingai net tarytum su panieka pasižiūrėjo žmona.

— Nu taip!

— Kas tavo, tavo ir paliks. Tu savo gausi...

Rimtai supykęs pašoko Key:

— Aš dabar žinau, ką tu čia planuoji: Petrą nori pasodinti man bosu, o aš kaip dženitorius turėsiu jums dirbti. Ne, to niekad nebus!

— Tu pats čia suplanavai iš didelės baimės. O kodėl tokia baimė atsirado, nes per daug nori to, kas tau mažiausiai priklauso.

— Pažiūrėsim...

— Na ir žiūrėsim!

(Bus daugiau)

Mūsų pareiga švenčių belaukiant

Po tremties stovyklų vargų ir nepriteklių, gyvendami JAV sotūs ir patenkinti, nepamirškime tų, kurie negalėjo išvykti ir liko Vokietijoje. Likusieji kaip tik yra nelaimingi, kuriems parama yra daugiau reikalinga, negu mums ji buvo reikalinga gyvenant stovykloje. Tada dar rūpinosi UNRRA ir IRO. Taip pat nevienas mūsų ir iš Amerikos paramą sulaukdavome. Tad, prisiminę tas skurdžias dienas, būkime dosnūs ir nuoširdūs.

Aplankiau vietos Balfo pirminką kun. Dr. Jušką. Jis nusiskundė, kad labai esąs išvargęs, nes kaip tik šiandien pasiuntęs apie 1000 paketų, padedant p. B. Jameikienei. Žvilgtelėję į sąrašą, kam ir kiek paketų išsiųsta: Vasario 16 Gimnazijai per 500, kolegijai (kuriai? Red.) 150, saleziečiams apie 50, sielovadui Tėvui Bernatoniui 25 ir kitiems po mažiau.

100 paketų iš pirmo žvilgsnio atrodytų nemaža. Bet kada dabar kiekvienas iš mūsų už 1 dolerį galime išsiųsti paketą, tai tikrai yra labai maža. Manau, kad nebūtų per daug, jeigu iš mūsų kiekvienas dirbantysis pasiųstų Balfui bent po 1 dolerį ir nurodytų, kam už tą dolerį paketas turi būti pasiųstas. Kada firma CARE šitokiomis sąlygomis mums pasiūlo Kalėdines dovanas mūsų vargstantiems broliams, tad jeigu mes šios pareigos neišnaudotume, būtume apsileidę, besirūpiną tik savo reikalais ir pamirštume savo kraujo brolius ir seses, kuriems už 1 dolerį galėtume paskaidrinti nors Kalėdų šventes.

Iš kun. Dr. Juškaus patyriau, kad už 1 dolerį paketų galima pasiųsti iki gruodžio 25 dienos. Galima siųsti ir į kiekvieną stovyklą, kur tik yra lietuvių, tik turi būti sudaryta ne mažiau kaip 25 siuntiniai ir nurodyta vieno asmens pavardė ir adresas. Tad, jeigu mes vien tik tremtiniai, kurie tikrai žinome vienoj kitoj vietoj likusius mūsų brolius, pasiųsime bent po 1 paketą, tuo ne tik praskaidrinsim jų skurdžią padėtį, bet ir patys, atlikę šį gražų darbėlį, galėsime linksmiau šventes praleisti.

Manau, kad neverta ir aiškinti, kiekvienam iš mūsų suprantama, kad šią progą turime išnaudoti ir už 1 ar 2 dolerių pasiųsti CARE paketą mūsų nelaimingiems broliams.

Kun. Dr. Juškai už aną darbą priklausau padėka, ir į pagalbą prieš šventes jis turėtų susilaukti daugiau talkininkų.

V. Šimkus

"NAUJIENAS" SKAITO VISI SROVIŲ ŽMONĖS: DARBININKAI, BIZNIERIAI, PROFESIONALAI, DVASININKAI, VALSTYBININKAI, MOKSLININKAI JIE ŽINO, KAD "NAUJIENOS" PADUODA TEISINGIAUSIAS ŽINIAS IR GERIAUSIUS RAŠTUS

3 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, DECEMBER 19, 1953

Automobilių taisymas

Darbas atliekamas prityrusių mechanikų. Dirbtuvė atidaryta nuo 2 val 00 pietų iki 9 val. vak. M. ČESAS 5842 So. Green Street (kieme) Tel. WENTWORTH 6-6639

Neskaitytės "Naujienu" —liūdėsi visa diena.

LIETUVIŠKĄ DUONĄ

ir įvairius kepsnius kepa iš tremties atvykęs patyręs Lietuvoje kepėjas - specialistas

ALEKSAS GAIDJURGIS

STAR BAKERY

38 West 31st Street

Telef.: CALUMET 5-2173

(Tik pusė bloko į rytus nuo Halsted St.)

PRĪMAMI ĮVAIRŪS SPECIALŪS UZSAKYMAI

NEW RCA VICTOR television

with *Rotomatic* Tuning

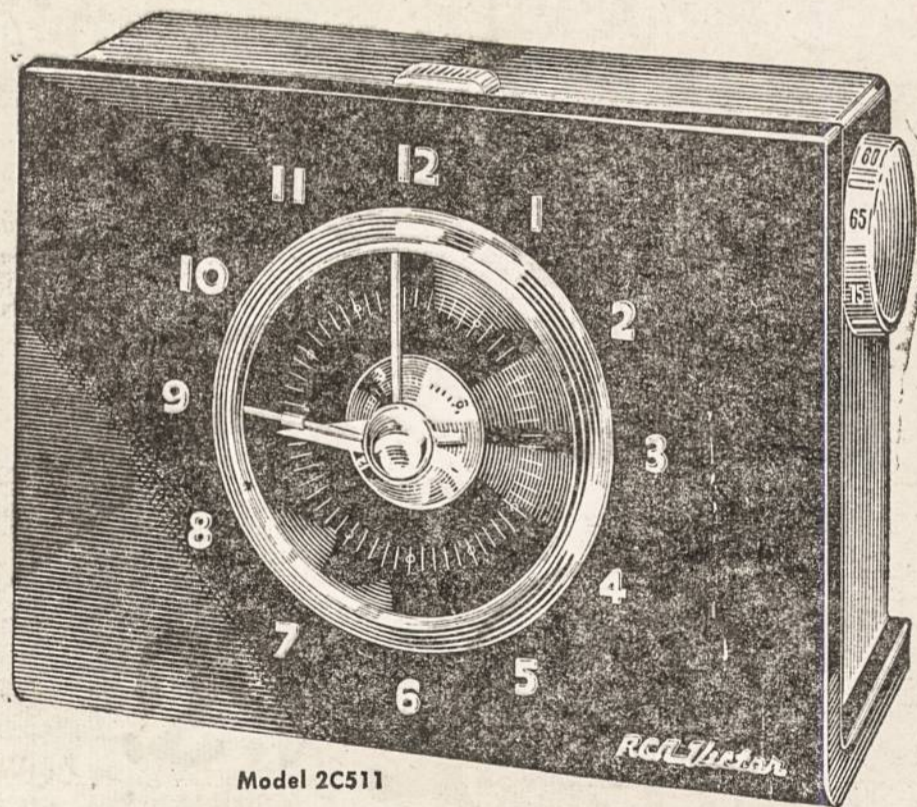

17-inch Craig—Lowest priced RCA Victor television you can buy! Compact table model is finished in sleek ebony. Model 17S349.

- More picture detail—amazing depth and clarity.
- Interference is screened out, power stepped up—**automatically**.
- The picture is vivid, accurate over the entire surface of the screen.

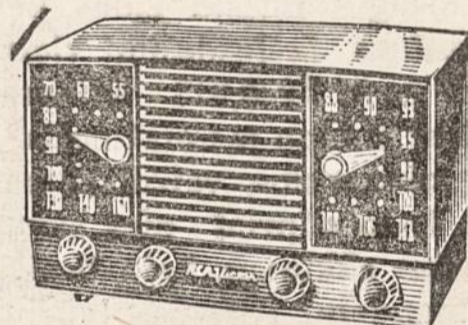

21-in. Talmadge Deluxe Cabinet finished in mahogany; limed oak, extra. Model 21D368.

Model 2C511

- A clock-radio no bigger than a clock... less than 6 inches high.
- Attractive, powerful RCA Victor radio plus a famous "Tele-clock" electric clock.
- You can wake up every morning to music. Radio automatically turns itself on whenever you wish.
- Handsome black and gray, two-tone gray, ivory or red plastic cabinet. See it today.

(Model 2XF931)

New
RCA VICTOR
table radio brings you
AM-FM listening
at its sparkling best

Try this one today! It's static-free FM plus powerful AM, with separate, illuminated dials.

• Big 8-tube RCA Victor radio has the famous "Golden Throat" tone system—gives you "concert-hall" realism!

• Cabinet comes in your choice of five fashion-bright colors: maroon, ivory, green, red or beige. And there's a handy phono-jack for the easy attachment of a record changer. See this beauty today.

TRAFICANTE BROS.

2301 W. TAYLOR STREET
759 SO. CALIFORNIA AVE.

Taylor 9-9100
Sacramento 2-0391

KETURIŲ METŲ TYRINĖJIMO REZULTATAS

Šviesai su tamsa susikapliavus

Visa kas gera, šviesu ir gražu lietuvis vienu žodžiu angeliška kartais vadina. Priešingai — už gėrio griovimą ar blogio toleravimą bei tamsos skleidimą mūsiškiai dažnai šėtoną kaltina.

Ir atsitik tu man, kad tvedu šviesos ir tamsos atstovai ne juokais susiremtų — stačiai į žūtbutines kautynes išeitų.

Gydytojas grumias su šėtonu, o lietuvis dar svarsto kurion pusėn šlietis

O patį ar žinai kur, kada, dėl ko tos grumtynės prasidėjo ir dar tebevyksta? Net įtikėti sunku — kaip niekad anksčiau, amerikietiškos anglų kalba spaudos puslapiai mirga šiomis dienomis aprašinėdami gydytojo su šėtonišku žmogaus išnaudotoju grumtynes. Juodu susirėmė dėl mažmožio — gydytojas apkaltino cigaretės dūmą. Pagal jo turimus davinius, cigaretės dūmų smala žmogaus plaučiuose vėžį iššaukianti. To, žinoma, negalėjo pakęsti cigaretinis multimilijonierius. Jis piestu stojo cigaretės garbę ginti. Na ir užvirė kova.

Mums lietuviams, daugumoje šviesos žmonėms esant, įdomu pasėkti šį šviesos su tamsa kapliavimąsi ir tēmyti kurion pusėn šliesis tūlas mūsiškis grumtynes besekdamas.

Vienas mažmožis žmones maitina, o kitas — vėžį augina

— Geras mažmožis tas dūmas — pasakys apsišvietęs mūsiškis — tik vienu centu pakėlus mokestį už tų dūmų pokelį Chicagos miesto izdas per paskutines šešiasdešimt vieną dieną gavo \$939,943 pajamų. Tai kur čia tau tas mažmožis?! Juk tokia suma vaizdžiai parodo kaip stipriai mes savus plaučius rūkinam, kaip tiesiog nerimaudami į savus plaučius vėžį kviečiamės.

Nors visas mūsų kūnas, o taip pat ir gyvenimas, vien tik iš mažmožių susideda, bet vis dėlto mažmožis mažmožiui nėra tolygus. Toks kviečio, ryžiaus bei rugio grūdo pavidalo trupinėlis visą žmonių maitina, kai tuo tarpu cigaretės dūmo pavidalo menkniekis mus baigia rūkyta silke paversti.

Amerikietis žmones šviečia, o šėtonas žvengia

Taigi, dėl to Amerikos žmonių susilskėjimo ir susipešė šviesai su Tamsa. Stačiai reikalingas "būti ar nebūti" prieš cigaretės gamintojo akis atsistojo. Mat šviesusis amerikietis gydytojas griebė geriausio ginklo — spaudos ir ten pradėjo, dar iki šiol negirdėtai įtikinančiai, savo kruopštaus darbo vaisius apie cigaretės blėdę dėstyti.

Daugelis lietuvių, kaip paprastai gyvenime atsitinka, savo senuose įpratimuose pasi-

lieka — pyškina cigaretes kaip ir pyškina — gera amerikiečio gydytojo sėkla į lietuvių kaip į uolą atsimuša. Cigaretėlių gamintojas tada iš džiaugsmo rankas trina. Laimė, ne visi mūsiškiai niekais gerą rodą praleidžia. Susipratę tokie ne tik patys savo sveikatos boja, bet ir kitus jos botį masina. O visa tai milijonierių pykina — jis bijo masinio rūkėlių iš cigaretės sterblės bėgimo — juk tada jo kišenė, kaip simtapenkiasdešimtmetės senutės pagurklis, subliukštų. O jei žmo-

nės idealistų daktarų bus įtikinti, jog cigaretė tikrai vėžį plaučiuose gimdo — tikras dalykas, kad milijonieriaus kišenė vėžiai siausti pagaus. Jis to nė iš tolo nedasileis — mat jam ne žmonių plaučių sveikata, bet jo paties kišenės pilnybė rūpi. Jis per cigaretę žmones susirgdina, o tyrinėjimams nė cento neduoda.

Matyt gerai cigaretei mediciniskoj ir šiaip spaudoj užvažiavo tas iš St. Louis gydytojas, kad šėtonas — cigaretės piršlys ne savu balsu sužvengė, tarsi kas atominę bombą po jo kanopa susprogdinęs būtų.

Amerikietis, jei jis tikrai lietuviškai elgiasi — jis geras yra

Nieko ypatingo, lietuviškuoju mastu matuojant, tas amerikietis gydytojas nepadare — Lietuvoje, dauguma žmonių vienas už kitą aukojos. Šiame pasviety visai kas kita — čia tikrų žmonių draugu būti, žalių akinių nenešioti, ne liežuviu artimui padėti beveik tas pats ką šventu būti. Taip stipriai čia pasiaukojimas dolerizmu užgožtas yra, jog idealisto žmogaus net ir po šventyklos stogu reik su žiburiu ieškoti.

Gydytojas saldžialiežuvius prie gėdos stulpo priplakė

Miela, kad tas iš Missouri gydytojas išdrįso ne liežuvium, bet tikru darbu žmonių draugu pasirodyti, milijoninių sumų at-

(Tęsinys 5-rupe pusl.)

Christmas morning
(and forever after)
she'll be happier
with a Hoover

She cares about her home, you know, so if you really care about her, give her a Hoover Cleaner. What you'll really be giving her is new pride in her housekeeping... rugs that are fresher, brighter, and free of germs and moths, because only a Hoover beats, as it sweeps, as it cleans.

Model 29, shown here,
\$95⁹⁵
Cleaning tools, extra.

P.S.

You'll be happy, too, at the sensible prices, our low down payments and easy terms. You can own a Hoover for as little as \$66.95.

Give her a Hoover and you give her the best!

INSUL'S

TELEVISION, FURNITURE, APPLIANCES

4151 W. Madison St.
2829 No. Milwaukee Ave.

KEdzie 3-4209
ALbany 2-3120

(Tęsinys iš 4-to pusl.)

sisakęs. Jis išdrožė teisybę turtingam šetonui į akis, visas pastarojo viliones pastalėn nužėręs. Tuo jis mums gydytojams davė pavyzdį, kaip išnaudojimus žmones užtarti reikia. Tuo jis visokius žmonių išnaudotojus, prieš dolerį dvilinkai besilankstančius, prie gėdos stulpo priplakė.

Cigaretės smala, pelės oda ir plaučių vėžys

O ką gi jis tokio negirdėto pasakė, tas Missouri gydytojas, gabus chirurgas? — Jis trumpai ir drūtai teisybę visai skaitančiai Amerikos visomenei išdrožė: "Šaunūs, amerikiečiai, — pranešė jis — kaip tikra yra, jog šiandien šviečianti saulė leisis, kad rytoj vėl patekėtų, taip tikra yra, jog *cigaretės dūmų smala vėžį pelės odoj iššaukia — ne kitaip ji elgiasi ir su mūsų plaučiais...*" Taip tvirtindamas jis ne savo sapną, bet keturių metų sunkių tyrimų vaisius paskelbė. Jo vardas — Dr. Everts A. Graham, chirurgas iš St. Louis. O jo autentiškas pareiškimas šitaip skamba: "*Dr. Ernest L. Wynder and I have reproduced cancer experimentally in mice by using merely the tars from tobacco smoke. This shows conclusively that there is something in cigarette smoke which can produce cancer. This is no longer merely a possibility. Our experiments have proved it beyond any doubt.*"

Daktarai su kunigais dolerius virškina, o šetonas trečią paliaukį augina

Ko visą pragarą neapvertė tamsos atstovas — cigaretės fabrikantas jam neįprastą grasinimą išgirdęs. "Kas toks drąsus, jo neatsiklausęs, galėjo cigaretei kaltinimą mesti? — pykčiu netvėrė milijonierius.

Visai suprantamas jo susijaudinimas — juk visi iki šiol jam lenkės, žaliukais visiems jis burnas užverdavo, kad anos tiesos žodžiu į nesiorientuojančius neprabiltų ir žmones nuo rūkymo neatkalbėtų. Daktarai su kunigais bei levitais tylėdami dolerius virškino — jiems, mat, mamonos trupiniai, nuo milijonieriaus stalo nužerti, žandikaulius surakinti įvaliojo.

Šetonas, žinoma, kvatojos, kad net jo ištaigingų vilų auksinės užuolaidos pleveno. Jis antrą sprandą, trečią paliaukį augino ir pilvą, Müncheno alaus statinei prilygstantį, nešiojo ir ramiai sau dienas leido, žmonių, dėl plaučių vėžio mirstančių, ašaroms kurčias palikdamas.

Perkūnas iš giedro dangaus

Taip sviestu teptomis dienoms plaukiant, staiga, lyg perkūnas iš giedro dangaus — cigaretę atakuojas straipsnis Amerikos didžiojo spaudoj pasirodė. Ir dar tame žurnale, kuriam cigarečių gamintojas tūkstančių tūkstančius sukūšo už garsinimą jo gaminių. "Dar

5 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, DECEMBER 19, 1953

to betruko, kad koks ten daktarpalaikis iš St. Louis, nuo 1949 metų su savo pagalbinkais cigaretės žalą tyres, mano šimtatūkstantines atmestų, ty lėti nesutiktų ir kas blogiausia — įtakinguose Amerikos laik-

raščiuose savo daktarišką nuomonę paskelbtų, vėžetas pelių nugaras rodydamas" — niršo paliaukiuotas fabrikantas.

Tamsuoliui šviesos perdaug

To, žinoma, tamsos atstovui

buvo perdaug — jis sekančios dienos rytą Amerikos Cigarečių Gamintojų Direktorius vardu paskelbė, jog St. Louis daktaras kliedi — cigaretės dū-

(Tęsinys 6-me pusl.)

1954

THERE IS NOTHING FINER THAN A STROMBERG - CARLSON

PANA VUE • True Panoramic Vision 21" picture table receiver in beautiful and compact ribbon-striped mahogany veneers. All-glass front gives maximum picture with console features and performance . . . fine PM speaker, quickly removable safety glass, tone control, phono jack.

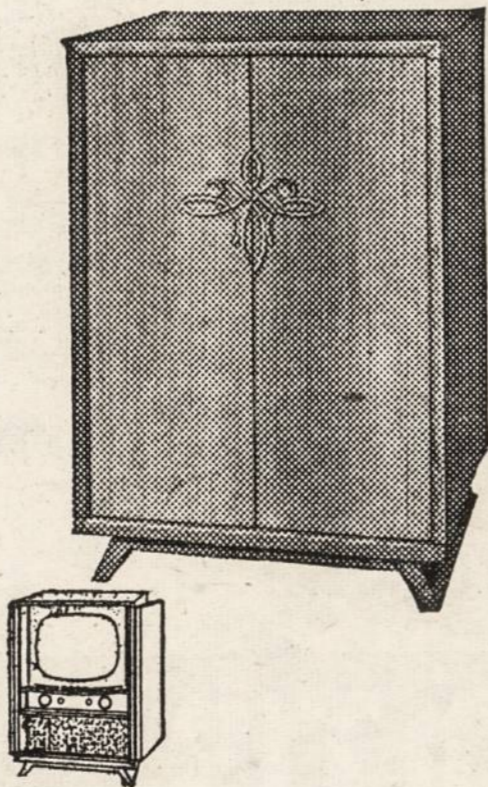
EASY TERMS

INVADER (Mahogany) • Functional design console with entire glass front width devoted to 21" picture tube—sparkling UHF-VHF performance, intercarrier tuning for fine sight and sound. Audio system quality provided by concert-type Alnico 5 PM speaker behind attractive grill. Cabinet, on casters, in handsome mahogany finish Perma-Veneer.

EASY TERMS

MODERNE • To harmonize with the modern trend in home decoration, this 21" picture receiver in comb-grain limed oak has basically simple lines, lightly touched by gracefully flowing door decorations in a pleasing gold finish. The receiver provides unsurpassed performance on UHF or VHF, with intercarrier tuning for fine audio as well as picture.

Guaranteed Electric Appliance and Furniture Co.

2876 WEST CERMAK ROAD

BISHOP 7-3333

OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS

AR TAI NE AISTRA?

Gruodžio dvyliktosios "Draugo" kultūriniamę priede yra atspausdintas p. Ben. Babrausko, straipsnis pavadinamas labai nekalta skambančiu sakine "Aistroms aprimus". Tačiau šį straipsnį perskaičius, paliko koktus atnaujinamos aistros skonis. Anot p. Babrausko: "Nei saiko, nei takto. Iš viso belieka tik tas žilas plaukas".

P. Babrauskas, paliesdamas jau nuo seno opų mūsų teatrinių grupių klausimą, negailėtingai plaka ne tik rež. Pilką ir raš. Škėmą, bet ir tuos žiūrovus, kurie iš Putino "Valdovo sūnaus" spektaklio išėjo nuvilęti. Pagal p. Babrauską, tie žmonės turėtų būti iš tų, "kurie nepakenčia klasinės muzikos, nei operos", vadinasi, absoliutūs nepramoginės kūrybos ignorantai. Gindamas "Valdovo sūnaus" pastatymą, p. Babrauskas operuoja tokiais kriterijais: "Nors įėjimas buvo brangesnis, negu paprastai, tačiau žiūrovai suprato, kad istorinis veiklas su originaliomis dekoracijomis ir apranga reikalauja nepalyginti daugiau išlaidų, negu realistinis veiklas ar koks vaizdelis, — vien į premjerą jų prisirinko daugiau, negu į kito veikalo tris spektaklius. Ne tik prisirinko, bet idėmiai ir šiltai stebėjo ir klausėsi, nors toliau sėdintiems neviską teko išgirsti. Bet juk tai buvo bene pirmutinis mūsų dramos spektaklis, kuriame dalyvavo daugiau negu tūkstantis žiūrovų!"

Keista, jog cituotais kriterijais pastatymą vertina ne koks eilinis žiūrovas, bet kultūrininkas ir Rašytojų Draugijos pirmininkas.

Teatro mylėtojai nėra gal per sunku už spektaklį sumokėti keturis dolerius, tik už tą pinigą neatimama teisė reikalauti ne klojiminio, bet tikrai teatrinio spektaklio. Nors p. Babrausko išvedžiojimais remiantis šias eilutes rašantysis taip pat priklauso tiems, "kurie nepakenčia klasinės muzikos nei operos", tačiau aiškumo vardan tebūnie leista priminti p. Babrauskui, kad net į Clevelando simfoninio orkestro koncertą geriausieji biletai vos dešimčia centų prašo keturis dolerius, o į tokių didelių menininkų, kaip Cezare Siepi, Mischa Elman, Robert Casadesus ir kt. recitalius, biletų kainos keturių dolerių netgi nesiekė. Tur būt, ir p. Babrauskas neginčytų, jog tie keli pavyzdžiai, meninės kokybės prasme, nėra jokia paralelė "Valdovo sūnui". Dar keisčiau šis reikalas atrodo prisiminus, kad aną teatro grupę remia pati bendruomenė. Nejau tas remimas reiškiasi tik iki įžulumo keliamomis biletų kainomis?

Toliau p. Babrauskas aiškina apie originalias dekoracijas bei aprangą. Atleiskite, tačiau šitokio nonsenso tikriausiai mūsų teatro istorijoje nėra buvę: istorinio veikalo, pa-

(Tęsinys 8-am pusl.)

6 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, DECEMBER 10, 1953

Keturių metų tyrinėjimo rezultatas

(Tęsinys iš 5-to pusl.)

mas jokios draugystės su vėžiu neturįs...

Be pusbonkio nesuprasi, kurio čia teisybė

Na ir orientuokis tu, žmogau, kurio čia teisybė. Lietuvis ta proga pasakytų: "Be pusbonkio tu čia nesuprasi." Juokai juokais, bet čia dalykas rimtas — reikia nuodugniai išsiaiškinti. Mūsų pokalbini ilgėliau užtrukus, pats jau pavargai — ar ne geriau bus, jei dabar atsigavimui midaus ragelį išlenksi, o mes kalbėsime toliau kitą sykį.

SVEIKIAUSIA KALĖDOMS DOVANA draugui ir sau sveikatos knyga-vadovas

BŪKITE SVEIKI,

kurią parašė ir išleido Dr. Steponas Biežis. Šioje knygoje aprašoma suprantama lietuvių kalba svarbieji sveikatos išlikymo dėsniai: kaip būti sveiku ir ilgai gyventi.

Ši svarbi knyga privalo būti kiekvienoje lietuvių šeimoje. Kaina tik 2 doleriai su prisitūmu. Tuoju užsisakykite.

Užsakymus siųskite knygos autoriui:

DR. S. BIEŽIS, 3241 W. 66th Place, Chicago 29, Ill.

Telefonas: REPUBLIC 7-7868

LIETUVIŠKA GAZOLINO STOTIS IR AUTOMOBILIŲ TAISYMO DIRBTUVĖS

SHELL BENZINAS

Atlieka visus motorų ir karoserijų darbus, parduoda visų firmų automobiliams dalis, baterijas, padangas pavieniai ir garažams.

DARBAI ATLIEKAMI KRUOPŠČIAI IR SAŽINGAI.

Darbo valandos: Garažas 7-6—Benzinas 7-9—Sekmadieniais 9-8.

Vadovauja: A. ADOMENAS, V. KOZICA

Kampas 58-tos ir So. Western, Tel. RE 7-9533

SEE IT NOW!

CYCLAMATIC FRIGIDAIRE

4 Big Features!

A true Food Freezer PLUS a big Refrigerator!

The Food Freezer's separate, sealed off from the refrigerator. Frozen foods stay store-fresh — never thaw out.

Exclusive Cyclamatic Heatless Defrosting!

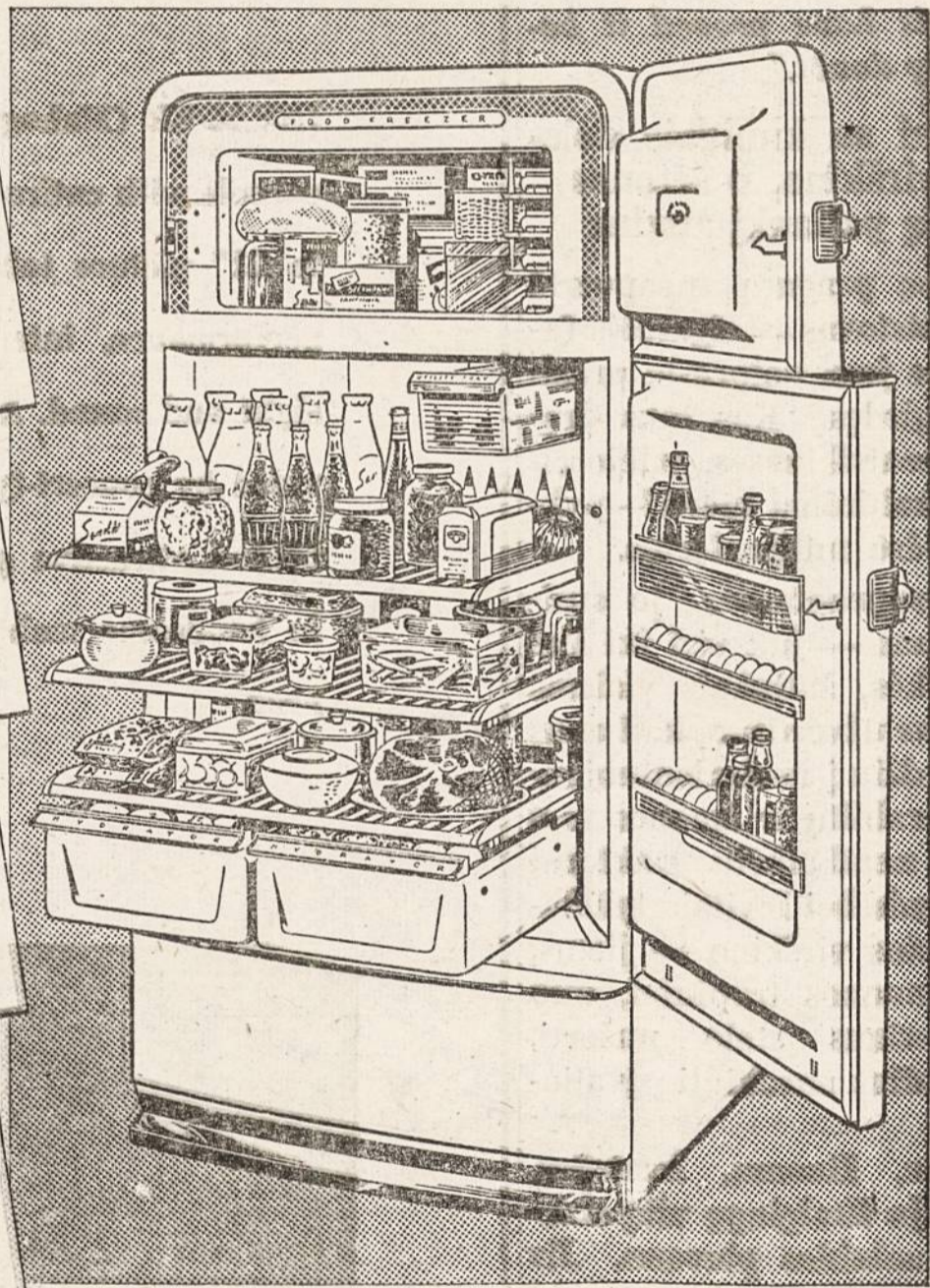
Frost is banished like magic, without HEATERS, CLOCKS, TIMERS or BUTTONS! Pioneered and developed by Frigidaire.

Rust-proof Shelves Glide Out—All the Way!

ROLL-TO-YOU Shelves glide out full-length. Put all foods right at your finger tips!

Wonderful—New Butter Pre-Server

Another Frigidaire exclusive! Keeps butter at safe temperature... slices and serves it in easy-to-spread pats.

SOLTIS HOME APPLIANCES AND FURNITURE

2647 West 51st St.

HEmlock 4-7095

OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS

KALBOS DALYKAI

REDAGUOJA
DR. P. JONIKAS

"GIMTAJĄ KALBĄ" MININT

Prieš 20 metų nepr. Lietuvoje buvo pradėtas leisti mėnesinis "Gimtosios Kalbos" žurnalas, išvares gražų barą mūsų bendrinės kalbos kultūros puoselėjime.

Tas žurnalas išaugo iš literatūrinių pobūvių, kurie buvo ruošiami Kaune pas S. Čiurlionienę. Ten šeštadieniais susirinkdavo ne tik rašytojų, kurie skaitydavo vertimus ar savo kūrinčius ir paskui juos aptardavo literatūriniu požiūriu, bet ir keli kalbininkai (A. Salys, J. Talmantas, P. Jonikas).

1933 m. pradėjusio eiti šio bendrinės kalbos laikraščio atsažomaisiais redaktorais yra buvę J. Talmantas, L. Dambrauskas ir P. Jonikas, o redakcinėje komisijoje, be jų, dar yra dirbę: S. Čiurlionienė, V. Kamantauskas, A. Salys ir Pr. Skardžius. Nuo 1935 m. laikraštis buvo padarytas Lietuvos Kalbos Draugijos organu.

Šio laikraščio tikslas buvo rūpintis praktiniais lietuvių bendrinės kalbos reikalais, iš dalies ir stiliaus dalykais. Tuo tikslu būdavo beveik kiekviename numery pateikiamas vienas kitas bendresnio pobūdžio straipsnelis, o "Klausimų kraitelės" skyriuje atsakoma į skaitytojų klausimus dėl atskirų žodžių ar posakių vartojimo taisyklingumo ir teiktinumo bendrinei kalbai. Per tą keletą metų tarp žurnale buvo išspausdinta eilė teatro, fotografijos, kortų lošimo ir kt. terminų; dalis įvairių sričių naujadarų buvo pasiūlyta ir minėtoje "Klausimų kraitelėje". Praktiniam kalbos taisykų reikalui buvo dedamos ir knygų recenzijos bei tam tikri spaudos negerovėms nagrinėti skiriami straipsniai.

"Gimtoji Kalba",ėjusi iki 1940 m. (išskyrus anuos varganuosius 1940-1 m., kada bene tik po 1 sąs. teisėjo) kasmet po 10 sąsiuvinių, turinčių po 16 didelio formato puslapių, pateikė tuo būdu apie 1200 puslapių vertingos praktinės bendrinės kalbos kultūrai kelti skiriamos medžiagos. Nepriklausomos Lietuvos skaitytojuose ji turėjo pasisekimo. Ją skaitė ne tik kalba daugiau ar mažiau besidomį žmonės, bet taip pat ypač mokytojai ir kiti inteligentai. Pastaruoju laiku laikraštis jau turėjo apie 10,000 skaitytojų. Ilgainiui išsikapanojo iš varganos piniginės padėties, ir prieš pat karą turėjo apie 20,000 litų atsarginio kapitalo, iš kurio Lietuvos Kalbos Draugija buvo pasiryžusi leisti populiarių kalbinių knygučių.

"Gimtoji Kalba" išvarė gražų barą. Kalbinės ir apskritai lietuviškosios kultūros atstovai džiaugtųsi, kad dabar bent atšėšelis tos laikraščio tradicijos galėtų būti tęsiamas už Lietuvos ribų laisvajame pasaulyje.

7 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, DECEMBER 19, 1953

Iš vandenų žodyno

Šiuo metu kiekvienas mūsų kalbos savotiškesnis žodis yra saugotinas turtas. Tuo pagrindu čia dedami keli vandenų srities terminai (žodžiai), kuriuos yra mums atrašęs klaipeidietis J. R. Šiame skyriuje mielai išspausdintume ir kitų skaitytojų atsiųstų kurių terminų ar šiaip kuo būdingesnių, retesnių žodžių. Red.

Brastomis vadinamos sekliausios vietos Minijoje, kur vidurvasarį žmonės, trumpindami kelią, gali perbristi arba ir vežimu pervažiuoti. Senovėje vasarą tik ir naudotasi brastomis, o kai kur dar ir dabar. Pvz.: Į bažnyčią eisim per Baitių (tarm.) brastą.

Karklynas. Pvz. Minijos krantai apaugę karklynais (karklais); Parjoj Jurgis iš Berlyno, baido žvirblius iš karklyno.

Keltas, paramas, parvazas

plaustas—iš rąstų sukalta platforma vežimui (vienam ar keliems) perkelti per upę. Doviškiškai vartoja: paramas, parvazas arba keltas, priekuliškiškai dažniausiai plaustas. Pvz.: Senovėj prie šernų nebuvo jokio tilto. Į Klaipeidą vasarą per brastą, o rudenį per paramą; Daumantiškiškai šį rytą buvo pirmieji prie plausto.

Plaukytis — maudytis. Pvz.: Jau ir mergos išėjo plaukytis.

Paminis — Minijos slėnis. Pvz.: Vyrai išėjo į paminį arklių girdyti.

Sietuvas — taip vad. labai gilios duobės Minijoje. Pvz.: Varnos paminio sietuve mačiau didelę lydeką.

Štūris — sala Minijoje; taip vadina Jurgių, Biaičių, Ruslių kaimų žmonės. Pvz.: Aure, prie ano štūrio dar pernai sugavau lydeką.

Ūžiančioji. Seklios vietos Minijoje būna akmeningos (todėl ir sekliausios), ir vanduo bėgdamas per akmenis, ūžia. Tad sekluma Minijoje tarp šernų miško ir Ruslių kaimo ir vadi-

nama ūžiančioja. Pvz.: Nėgių bėra tik ūžiančioj; Per ūžiančioją brisim į Ruslius.

Kita ūžiančioji Minijoje yra žemiau Gargždų miestelio. Pasakojama, kad rusų laikais po tvynio metu dažnai vanduo nušėdavęs Gargždų tiltą, tad jį pririšdavę virvėm ir pastatydavę sargybą. Saugojęs žydas vieną naktį ir užmigęs. Atsibudęs neberadęs tilto, išbėgęs ant kranto ir užrikęs: "Oi, gevalta, gevalta, paramelis jau pas ūžiančioją".

Varpstis — kartis, naudojama pasistumti plaukiant valtimi. Pvz.: Perkelk moteris į Ruslius, varpstis yra karklynuose.

Visų pažiūrų žmonės gerai atsiliepią apie P. Abelkio parašytą istorinį romaną
**ŽEMAIČIU
KRIKŠTAS**

Knyga irišta drobės viršeliuose, per 400 psl. Kaina 3 doleriai ir 50 centų. Reikalaukite pas visus knygų platintojus arba siųskite užsakymus su pinigais leidyklos atstovui JAV tokiu adresu:

V. MALAKAUSKAS,
10716 Wabash Ave., Chicago 28, Ill.

THE MOST EXCITING CAMERA IN THE WORLD

Develops and Prints its own
pictures in 60 seconds

Think of it! Brilliant black and white prints of professional quality . . . automatically as you advance the film for the next picture . . . only one minute after you snap the shutter.

With a Polaroid Land Camera you need never worry how those pictures are going to come out. You can be sure of just the picture you want.

Think of those once-in-a-lifetime vacation shots . . . the children's parties . . . the camping trip . . . the fun at the beach . . . all those wonderful times when a quick picture can be enjoyed on the spot by all concerned and cherished as a memento for years to come. The Polaroid Land Camera brings you a new kind of camera fun.

LIFETIME GUARANTEE

The Polaroid Land Camera is a precision instrument, guaranteed to give you years of pleasurable picture-taking. Any defects in workmanship or material will be remedied free during the life of the camera (except for transportation charges).

POLAROID® Land CAMERA

COME IN AND SEE A DEMONSTRATION TODAY . . .

AMERICAN FURNITURE AND RADIO STORES

1523 No. Milwaukee Avenue

HUMboldt 6-5000

OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS

(Tęsinys iš 6-to pusl.)

gal p. Babrauską, dekoracijos ir apranga reikalauja daugiau išlaidų, negu realistinio veikalo ar "vaizdelio". Pagaliau, ką norėjo pasakyti p. Babrauskas originaliomis dekoracijomis ir apranga? Ar tai, kad "Vieno ir kitų" dekoracijos buvo pasiskolintos iš kitur (vadinasi, ne originalas), ar tai, kad dail. Valiaus sceninis apipavidalinimas buvo niekam tikęs? Arba apranga. Teprisimena p. Babrauskas "Fausto" operoje Mefistofelio aprangą ir tegu ją palygina su Mauro kostiumu "Valdovo sūnuje". Įdomu, ar ir čia esama originalumo?

P. Babrauskas pastebi, jog publikos premjeroje buvo pilna salė, kuri "įdėmiai ir šiltai stebėjo ir klausėsi, nors toliau sėdintiems ne viską teko išgirsti". Išėitų, kad p. Babrauskas stebėjo ne tai, kas vyko scenoje, bet kas vyko salėje. Jeigu taip, tai p. Babrauskas gina spektaklį, kurį matė tik atsitiktiniais proterpiais.

Iš tikrųjų, kaip ten bebūtų, yra malonu, jog premjeroje dalyvavo tūkstantis žiūrovų, bet kai žiūrovų skaičius pasidaro mastu spektakliui vertinti, darosi skaudžiai juokinga. Panašiai, kaip tūlas mūsų tapytojas savo garbę ir dydį mėgsta matuoti parduotų paveikslų skaičiumi. Bet ir toliau aritmetika operuojant tenka pasakyti: antrame "Valdovo sūnaus" spektaklyje salė buvo pustuštė. Nesitiki, kad ir pats p. Babrauskas tuo pagrindu mėgintų nuvertinti rež. Blekaičio pastatymus, dažniausiai jau labai nekausius publika.

"Aistroms aprimus" straipsnyje p. Babrauskas visur sąmoningai bei ironiškai pabrėžia "vaizdelį". Ypatingo jo pykčio susilaukė rež. Pilkos pasakymas, jog škėma yra didelių gabumų žmogus. Nors ir kaip p. Babrauskas nemėgtų ir gal net neapkęstų minėtojo rašytojo, yra aišku tik viena, kad tokių dramaturgų kaip škėma mūsų literatūroje, bent šiuo metu, dar neturime. Lygiai daug neturime ir tokių "vaizdelių" kaip "Vienas ir kiti". Nesinorėtų galvoti apie Rašytojų Draugijos pirmininką, kad jis nebeatiskiria geresnio veikalo nuo blogesnio, bet jo paskutinis straipsnis tokią mintį nejučiom pasiūlo.

Jeigu p. Babrauskas kam primena neturėjimą "nei saiko, nei takto", tai jo paskutinį straipsnį galima drąsiai pavadinti nekultūringu. Asmeniškų sąskaitų suvedinėjimą su raš. škėma (O tai jau pasidarė etiška, nes škėma iš Rašytojų Draugijos išstojo) ir rež. Pilkos užpuolimą (žinoma, todėl, jog jis statė ne kieno nors kito, bet škėmos veiklą) kaip tik ir tenka laikyti nekultūringumu. —A. Audrius

Tik "Naujienu" teisiu žodis.
Koks vežimas, jei be tonu.
Koks lietumis be "Naujienu"
Juk kasdieną pasirodo

8—NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, DECEMBER 19, 1953

JEIGU JŪSŲ KOJOS NIEŽTI,

dega, skauda, — vartokite ZALB, ir vėl galėsite šypsotis. Taip pat gera priemonė suminkštinti nuospaudas ir sukietėjusias vietas. Stebėtini rezultatai. Sudarytas iš 7 aktyvių dalių, kurios greitai padeda. Atsiųskite \$1.00 (ne C.O.D.), gavę pasiūsimė.

BRIDGEFIELD DRUG
COMPANY,
Dept. 13,

461 Gregory St.,
Bridgeport, Conn.

Seni ir patyrę biznieriškai sako
kad NAUJIENOSE išspausdintų
skelbimais duoda geriausių rezul-
tatų.

DIDELIS IŠPARDAVIMAS

PRIEŠ KALĖDAS
Auksinių Daiktų Krautuvė

John A. Kass
4102 Archer Avenue
(priešais Mozart Street)

Telefonas: LAFAYETTE 3-8617

Su nuolaida nuo 25 iki 50%

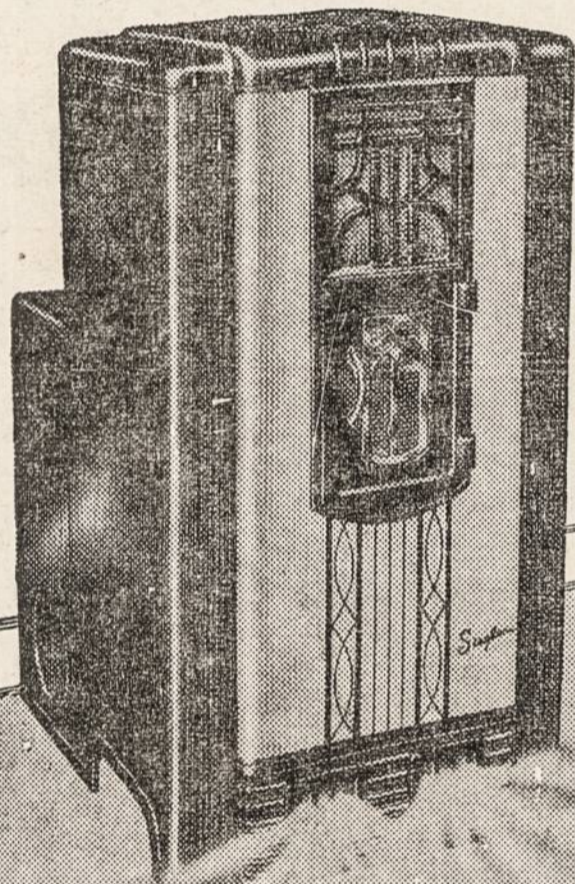
Galima nusipirkti, įmokant nedidelę sumą ir atsiimant prieš Kalėdas, įvairius laikrodžius, deimantinius žiedus, apyrankes, kryželius, karolius, rašomas plunksnas ir elektrinius namų apyvokos reikmenis.

FURNACE HEAT

No costly pipes or registers to install or clean!

Siegler

PATENTED AUTOMATIC
OIL OR GAS HEATERS

Tropical Floor Heat

GETS TO THE BOTTOM OF THE COLD FLOOR PROBLEM

This 'Two-in-one Heatmaker' DOES IT!

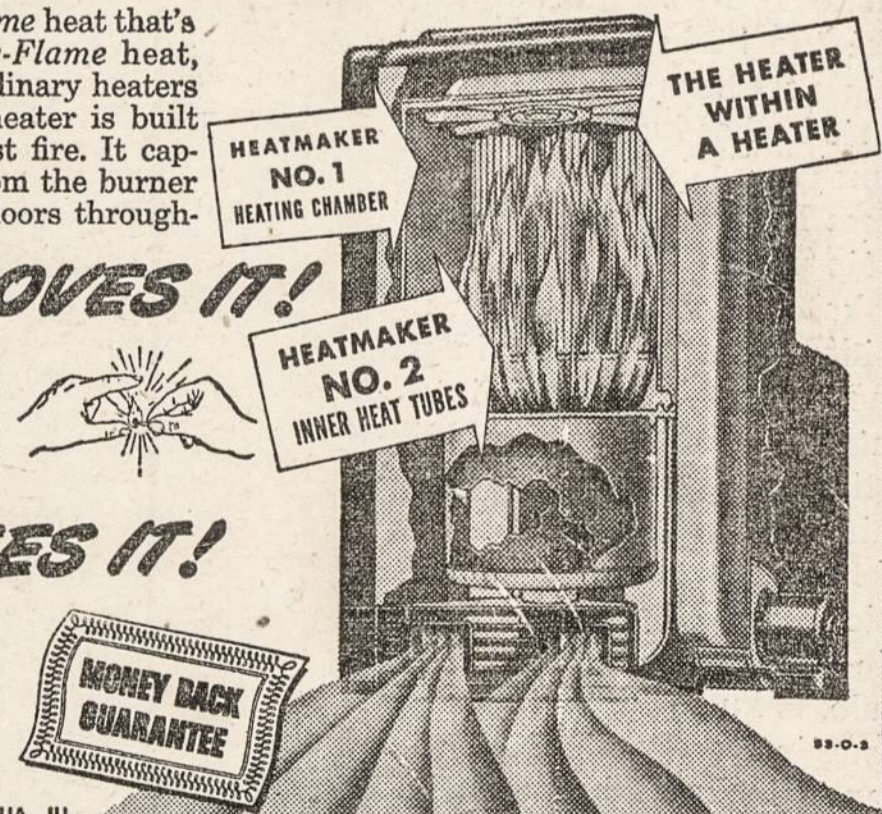
Siegler captures the Top-o'-the-Flame heat that's 4 Times Hotter than Side-o'-the-Flame heat, doesn't waste it up the flue as ordinary heaters do. This extra, patented, inner heater is built right into the heart of the hottest fire. It captures the 4 Times Hotter Heat from the burner flame and pours it out over the floors throughout your home.

This 'Match-Test' PROVES IT!

Your dealer will demonstrate. You'll see and feel how Siegler captures the 4 Times Hotter Top-o'-the-Flame heat and forces it over your floors throughout your home.

This GUARANTEES IT!

"If your Siegler Oil Heater doesn't deliver more and hotter heat over the floors than ANY comparable size heater on the market today, regardless of make or price, you get your money back!"

SEE YOUR NEAREST DEALER OR WRITE SIEGLER, CENTRALIA, ILL.

A FURNACE JOB OF HEATING FOR THE PRICE OF A HEATER!

AMERICAN FURNITURE & RADIO STORES

1523 No. Milwaukee Avenue

HUMboldt 6-5000

OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS